

ты и размышления разных лет. – М., 1991. – С.27; ⁵Шевченко Л.І. Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу: Монографія. – К., 2001. – С. 21; ⁶Савчук Б. Українська етнологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Івано-Франківськ, 2004. – С. 311; ⁷Теория языка: Учебное пособие / А.Т. Хроленко, В.Д. Бондалетов. Под ред. В.Д. Бондалетова. – М., 2004. – С. 265; ⁸Шевченко Лариса, Шулінова Лариса. Стилїстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту. Навчальний посібник. – К., 2004. – С.71; ⁹Єрмоленко С.Я. Сучасні проблеми дослідження літературної мови // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2001. – Вип. IV. – С. 6; ¹⁰Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Рідна мова. 5 – 11 класи. – К., 2001. – С. 3-4.

А.А. Калетнік, асист.

НЕОКЛАСИЧНИЙ ТЕКСТ ЯК ЕСТЕТИКО-ХУДОЖНЯ ЦІЛІСНІСТЬ У ФІЛОЛОГІЧНИХ ПАРАДИГМАХ

Статтю присвячено аналізу методологічних засад у формуванні філологічних критеріїв оцінки творчості київських неокласиків, а також сформульовано ідеї про поступовість мовознавчої аргументації.

The article deals with analysis of methodology while forming philological criteria of evaluation of the Kyiv neoclassists' works. The ideas of the philological argumentation sequence are formed as well.

Лінгвістична доказовість феномену неокласичного тексту спирається на дослідницьке розуміння згармонізованості взаємозалежностей екстра- й інтралінгвальних факторів, що визначають цілісність вербалізованої художньої свідомості.

До екстралінгвальних, як вже аналізувалося вище, відносимо позамовну культурно-історичну й соціально-політичну ситуації, що визначають контекст епохи, часу, традицій, скорельованих й антагоністичних форм культури, що взаємодіють, впливають чи руйнують цілісний словесно-естетичний вимір неокласичного напрямку, його репрезентативних текстів.

Екстралінгвальні чинники в лінгвістичному аналізі поширюються також на обставини життя митця, зовнішню мотивацію сло-

весно-художньої рефлексії, симетрію/асиметрію при функціонуванні неокласичного тексту й інших словесних форм культури.

Комплекс названих факторів є домінантним у літературознавчому аналізі, але водночас без урахування названих критеріїв лінгвістичне обґрунтування специфіки мовно-образної рефлексії неокласиків залишиться і неповним, і неточним.

Мовознавча аргументація, у свою чергу, враховує специфічні, типізовані чи системно доведені характеристики особливостей мовної свідомості і, відповідно, мовотворчості неокласичного митця. Сучасний лінгвіст звертається до тексту як мовно-естетичної даності, представленому у слові артефакту культури, коли присутність мовної ознаки потребує пояснення, тлумачення, зіставлення з іншими ознаками, виявлення характерних рис.

Текстова художня цілісність, таким чином, пояснюється через взаємозалежності екстра- й інтралінгвальних факторів, макро- і мікрорівнів, мовні одиниці яких взаємодіють і корелюють як елементи складних нелінійних систем, функціональна сутність "тримірного простору мови" за Ю. Степановим¹, "візерунки килима"², "вертикальний контекст"³, в якому реалізуються "семантичні ролі і образи мови"⁴.

Наукові парадигми в лінгвістиці нового часу, здобувши реальні результати при застосуванні точних методів пізнання, об'єктивно переформулюють завдання з самодостатності лінгвістичної предметності, на антропоцентричний вимір мовознавчої пошуковості. Відомо, що ще з ХІХ ст. в європейській гуманітарній науці (В. Гумбольдт, Г.Г. Шпет, О. Потебня та ін.) розвиваються ідеї про синтетичність і цілісність природи художнього мислення, а отже необхідності синкретизму і в методах його наукового опису. На думку О. Потебні, "мова, в усьому своєму обсягу, як і кожне окреме взяте слово, відповідає мистецтву не лише по своїм елементам, а й способу їх з'єднання. І ще виразніше: синтетична творча діяльність, що зветься процесом утворення мови (а цей процес вічно одбувається), не є обрач і подібність творчості в мистецтві, а є постійно діюча сила і в мові, і в мистецтві, і в науці. Мова складається не тільки з певних стихій – елементів, а з метод, що направляють роботу духа в мистецтві й науці, в поезії й прозі..."⁵.

Визначна позиція логічно об'єктивує розгляд мовознавчої аргументації у зв'язку з осмисленням теоретичних питань художнього

тексту. Витоки такого осмислення сягають 20-х років минулого століття, а найбільш повний вияв знаходять у 40-60-і роки в роботах передусім, як уже зазначалося, В. Виноградова⁶, а також Г. Винокура⁷, Ю. Лотмана⁸ та ін. До тих пір у мовознавстві домінував слово центричний (морфемоцентричний) підхід, коли основним об'єктом лінгвістичного аналізу слугувало слово. У загальному еволюційному процесі наукового пізнання інтерес до питань тексту (художнього тексту зокрема) постає на тлі зміни порівняльно-історичної дослідницької парадигми⁶ парадигмою структуральною, особливо в її функціональному різновиді, ідеї якого репрезентовані Празьким лінгвістичним гуртком і з його особливим інтересом до літературної (книжної, стандартної) мови, її норм, мовного узусу, соціальної зумовленості диференціації національної мови та, що важливо, до стилістичної стратифікації літературної мови.

Подальший розвиток мовознавчої думки ХХ ст. у напрямку від структурального функціоналізму до антропоцентричної орієнтації лінгвістики ставить на порядок денний цілу низку нових завдань, спричиняється до появи нових понять або уточнення відомих: мовна картина світу (пор. *внутрішня форма мови* В. фон Гумбольдта та *внутрішня форма слова* О. Потебні), менталітет (пор. *дух народу, нації* в ранньому німецькому романтизмі братів Шлегелів, того ж В. фон Гумбольдта, Г. Штейнталя, О. Потебні), когнітивізм, мовна особистість, ідіолект, дискурс, інтелектуальна еволюція мови (категорія, позначена ще Празьким лінгвістичним гуртком, і розпрацьована на рівні мовознавчої концепції Л. Шевченко⁹) тощо. Ця і подібна термінологія визначає сітку тих понятійних координат, які окреслюють пошуковий простір новітньої лінгвістики.

Звернення до людського чинника в мові є свідченням зміни базисної методологічної парадигми, свідченням переходу від іманентної лінгвістики (у розумінні Ф. де Соссюра) до лінгвістики антропологічної, яка передбачає вивчення мови в тісному зв'язку з людиною, її свідомістю, мисленням, духовною і практичною діяльністю.

Подібна еволюція простежується також у підходах до вивчення тексту. Поняття тексту як лінгвістичної категорії виступає відносно

⁶ У розумінні Т. Куна, пор.: "під парадигмами я маю на увазі визнані всіма науковими досягненнями, які протягом певного часу дають науковій спільноті модель поставлення ідей та їх розв'язання"¹⁰.

новим у найбільш очевидних реальностей мови, а способи його інтуїтивного виділення не менш укорінені у свідомості сучасної людини, аніж способи відмежування і виокремлення слова¹¹. Звідси добре усвідомлювана в сучасному мовознавстві ситуація: для цієї найбільш очевидної з реальностей мови не існує єдиної дефініції, яка влаштувала б принаймні більш-менш значну частину дослідників. Ситуація зумовлена передовсім тим, що текст є явищем багатограним, а його окремі дефініції враховують тільки той чи інший аспект цієї багатогранності: наявність автора, що реалізує в тексті певний задум; основоположна роль тексту як засобу вербальної комунікації; функціональна і концептуальна завершеність тексту як явища культури; мовні домінанти художнього тексту та ін.], емотивні характеристики тексту та ін.

Аналізуючи визначення тексту І.Гальперінім ("текст – це утворення мовленнєвотворчого процесу, яке має завершеність, об'єктивований у вигляді письмового документу твір, що складається з назви (заголовку) і низки особливих одиниць (надфразових єдностей), об'єднаних різними типами лексичного, граматичного, логічного, стилістичного зв'язку, і що має визначену цілеспрямованість та прагматичну настанову"¹²), О.Кубрякова логічно, як на наш погляд, підкреслює, що практично всі названі ознаки тексту, окрім двох останніх, можуть бути піддані сумніву або спростовані: є також тексти усні, не всі тексти є закінченими, не всі мають назву, не всі складаються з надфразових єдностей¹³. Зі свого боку дослідниця пропонує інваріантну основу розуміння поняття: текст – це інформаційно самодостатнє мовленнєве повідомлення з ясно оформленим цілепокладанням, що орієнтоване за своїм замислом на свого адресата. Таке розуміння, на думку дослідниці, визначає тільки нижню межу явища (самодостатнім може бути й окреме речення). Щодо верхньої межі, то тут слід орієнтуватися на таку властивість тексту, як його зв'язність, що, у свою чергу, передбачає протяжність тексту. Але протяжність є надзвичайно варіативною, через що верхні межі тексту виявляються також невизначеними. Тому О.Кубрякова пропонує користуватися поняттям прототипових текстів – текстів малого обсягу. Формально завершені, ці тексти піддаються огляду і спостереженню в найдрібніших деталях, мають чітко виражені межі початку і кінця, а отже репрезентують такі важливіші характеристики

тексту, як його окремість, виділеність, формальна й семантична самоод- статність, тематична визначеність і завершеність¹⁴.

Звертання під подібним кутом зору до неокласичного тексту є, на нашу думку, виправданим, хоча і потребує уточнення. Виправданість полягає в тому, що йдеться про поетичні твори, значна більшість із яких справді є текстами малого обсягу, тобто прототиповими текстами у викладеному вище розумінні. У той же час творчий доробок кожного з представників неокласичного напрямку можна розглядати у ви- гляді певної суми окремих прототипових текстів, яка у свою чергу є своєрідним цілісним метатекстом. Більше того, прототипові тексти та метатексти окремих неокласиків створюють те явище, яке й становить неокласичний текст – метатекст, так би мовити, третього порядку. Ко- ли ж урахувати, що неокласична поезія була відображенням суспільних реальностей свого часу, що ця поезія обговорювалася в контексті тогочасних ідеологічних, ідейних, художньо-естетичних пи- тань, сама реагувала на них, то, власне, слід говорити вже про дискурс, у якому народжувалися і сприймалися поезії неокласиків як у дружньому колі, так і в колі опонентів. Це дозволяє зосередитися на неокласичному тексті не на як іманентній даності, а як на явищі, пов'язаному із людським чинником, явищі дискурсивному.

У диспозиції категорій дисертаційної праці, дискурс (фр. discours – мовлення) – "зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістично-праг- матичними, соціокультурними, психологічними факторами; текст, взятий в аспекті події; мовлення, що розглядається, як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, який бере участь у взаємодії людей і ме- ханізмах їх свідомості (когнітивних процесах). ...Це мовлення, зану- рене в життя"¹⁵. Зауважимо, що процес поступового розмежування тер- мінів *текст* і *дискурс* розпочався ще в кінці 70-х – на початку 80-х рр. У результаті текст тепер розуміють переважно як абстрактну, формальну конструкцію, а дискурс – як окремі види її актуалізації, що досліджуються з погляду ментальних процесів у нерозривному зв'язку з позалінгвальними чинниками. А отже, дискурс – це особливе ви- користання мови, що реально існує у текстах, передовсім у персоніфі- кованих, позначених авторським "ментальним" пошуком адекватних задуму мовних одиниць.

З урахуванням узагальненого контексту досліджень можна сказати, що тип дискурсу перебуває у прямій залежності від емпіри-

чної очевидності та індивідуальної визначеності автора, а тому для поетичного дискурсу характерний необмежений вияв індивідуально-авторської особистості, коли вся увага спрямована передусім на емоційну, а не на логічну послідовність змісту.

З такого погляду найбільш адекватним у вивченні дискурсу неокласиків виявляється підхід, пов'язаний із аналізом їх естетико-художніх поглядів, які зумовлюють принципи і способи використання поетичного слова, а також власне естетико-художню цілісність самого неокласичного тексту. Тобто йдеться про дискурс як найбільш абстрактне поняття. Разом із тим для сучасного дослідника такий аналіз дискурсу може здійснюватися через поняття дискурсу у вузькому розумінні – дискурс як вербальний продукт комунікативної дії.

Постановка проблеми в такому ракурсі важлива для сучасної філології у цілому, тому що дозволяє розглянути літературно-мистецький процес початку ХХ ст. як цілісність естетико-мовного феномену. Звідси випливає завдання не лише наукове, але й завдання як етична потреба повернення в коло нової дослідницької проблематики текстів довершених, не випадково протиставлених неокласичними авторами літературній недосконалої. У сонеті Миколи Зерова 1921 р. "Молода Україна" (назва пізнішого варіанту цього сонету – "Pro domo". – А. К.) поетично задекларовано "загальну лінію" неокласиків, що є своєрідним "ключем" для розуміння сутності світосприймання неокласичних авторів і читачами, й інтерпретаторами:

Коли ж то, Господи, мине нас ця чаша,
Ця старосвітчина і повітовий смак,
Ці мрійники без крил, якими так
Поезія уславилася наша.

От Петька Стах, містечковий сіряк,
От Вороний, сентиментальна кваша.
О ні, Пегасові потрібна інша паша,
А то – не вивезе, загрузне неборак.

Відштовхуючись від заперечення поширених і пропагованих настанов і реалій тогочасного літературного процесу, М.Зеров визначає власні естетичні пріоритети, сприйняті колом однодумців-неокласиків:

Прекрасна пластика і контур строгий,
добірний стиль, залізна колія –
Оце твоя, Україно, дорога:
Леконт-де-Ліль, Хозе Ередія,
Парнаських гір незахідне сузір'я
зведуть тебе на справжнє верхогір'я...⁷

Отже, пріоритети формулюються як естетичні антитези у вербалізованій формі: *мрійники без крил – Пегас; містечковий сіряк – прекрасна пластика; сентиментальна каша – строгий контур, залізний стиль; старосвітчина, повітовий смак – добірний стиль; Леконт де Ліль, Хозе Ередія (верхогір'я світових зразків) – болото, трясовина (= загрузне неборак).*

За обставин, коли літературна перспектива і талант митця були асоційовані з приналежністю до організацій "Плуг" або "Гарт", прикметами письменницького хисту і "патентом на талановитість" (за іронічним зауваженням Юрія Клена¹⁶), було авторство, визначене ідейно-естетичними платформами цих угруповань. Можливо, звідси береться (принаймні як складник цілісної позиції) внутрішній опір неокласиків утворити будь-яку організацію, структуруватися в літературному процесі початку минулого століття групою, гуртком, асоціацією чи іншим сформованим на задекларованих спільних ідейних, організаційних або естетичних засадах об'єднанням.

Відомим є покликання на виступ М.Зерова 1925 р., в якому він досить категорично обґрунтував свою позицію: "Ми повинні протестувати проти гуртківства й гурткового патріотизму, гурткової виключності в наших літературних відносинах... Приналежність до гуртка як критерій істини... проти такого критерію істини, у всякому разі, ми повинні протестувати"¹⁷. М. Зеров, якого близький до неокласиків В. Петров називає "центром тяжіння" літературної течії, безумовно, окреслив справжню ситуацію. Неокласиків еднають погляди на сутність культури, її місце в цивілізації, розуміння творчої свободи митця як найвищої цінності, свободи, що поєднується з широкою освітою і вимогливістю до слова.

Певною мірою можна твердити, що антигуртківство неокласиків стало принципом їх світоглядного естетизму. "Були зустрічі друзів, і не було ні зборів, ні організацій, ані "основних завдань"", – свідчать сучасники неокласиків¹⁸.

До цього слушно зробити невеликий дискурсивний відступ, звернувши увагу на тему чаю, чаювання, яка неодноразово виявляється в образній системі неокласичної поезії як сублімоване вираження ідеї дружніх зв'язків: *Дзвенить розмова і парує чай; Який ясний і безтурботний спів / Ще нам пригадує ті дні безхмарні, / Коли терпіли ми від муз і ран / І чай пили, чай фірми «Караван»; Ми виникаємо стихійно, / Щороку сходячись на чай¹⁹; До столу, госте довгожданий! / Не золотий китайський чай / Вино – від нього будеш п'яний²⁰; скромний чай неокласика²¹; Бо слід гербату швидко заварить, / Купить горілки та зробить яєшні! (на честь гостя. – А. К.); І самовара ніжне воркотання, / І запах яблук, хліба та гербати; На скатерці склянки. Гербата буриштинова / Парує злегка²².*

Юрій Клен, для пізнішої творчості якого надзвичайно характерні алюзії, що ведуть до образів із творчості побратимів минулої неокласики (аж до прямих цитувань – цікава, до речі, проблема для інтертекстуального аналізу: образи набувають подвійної мотивації), пише: *Хвала і слава вам, вожді премудрі, / що землю обертаєте на рай, / що фабрикуєте парфуми й пудру / і нас навчили з моркви пити чай!*²³ Ще раз до теми чаю Юрій Клен звертається, згадуючи радянське правосуддя, що карало «і навіть тих, що з нами пили чай»²⁴. Показова ще одна цитата з того ж поета:

Леконт де Ліль, Ередія стежки
протоптували нам до верхогір'я,
де Україні світить крізь віки
«Парнаських зір незахідне сузір'я».
Для нас ніколи промінь той не гас.
Хіба ж карається за те Сибір'ю,
що Малларме і ніжний Мореас
в часи дозвілля з нами чаювали,
що не писали віршів ми "для мас"?²⁵

Отже, окреслена тема репрезентує вагомий ментальний складник у неокласичній картині світу, де художньо-поетичні пріоритети визначаються не приналежністю до організаційно структурних угруповань, а спільністю естетичних уподобань однодумців, зв'язок між якими існує на інтимному рівні поєднання споріднених душ на засадах поцінування загальнолюдського культурного надбання.

Повертаючись до основного викладу, підкреслимо, що ситуація з самовизначенням літераторів неокласичного кола ставить перед мовознавцем складні питання атрибуції текстів за універсальними, єдиними з мовно-естетичного погляду критеріями, що розв'язуються сьогодні по-різному. Лінгвістична мотивація феномену неокласичного тексту перебуває у площині методології мовознавства, де ідіостилістична проблематика аргументується дослідницьким синкретизмом екстралінгвальних й інтралінгвальних критеріїв.

Екстралінгвальною в цьому випадку буде позамовна культурна ситуація, що спричинила текст, зумовила його цілісність і приналежність до певного культурного кола. Інтралінгвальна – сутність, визначена особливостями мовної свідомості, репрезентованої в тексті та його одиницях.

Для мовознавця важливо, що у неокласиків немає випадковостей (пор. щойно представлений образ чаювання як приклад унаочнення цієї тези). Так, психологічна і культурна мотивація образу, символу, художньої деталі завжди згармонізовані у слові. Із цього погляду дещо механістичними і виразно недостатніми видаються накопичення мовознавцями лише фактів епітетних, метафоричних, порівняльних та ін. Для характеристики тексту як свідчення його художньої досконалості.

У випадку пропонованого дослідження є, однак, надійний об'єктивний критерій – неологізми, тобто лексика, яку досить виразно можна протиставити існуючим узуальним словам загальнонаціональної мови. Тут можна виходити з проілюстрованої вище передумови, що неологізми з'являються у доробку автора як домінантні піки внаслідок настійливого пошуку виражальних засобів саме в таких лексико-тематичних групах, які стосуються найбільш вагомих для автора тем, ідей, образів.

У цілому тематичний розподіл неокласичних неологізмів дозволяє виділити такі групи (почасти умовні) позначуваних явищ: особи, тваринний світ, предметний світ, дії, ознаки. На цьому рівні класифікації маємо певний збіг з класифікацією за частинами мови. Але подальше класифікаційне подрібнення є більш інформативним.

Проілюструємо цю думку на прикладі предметних номінацій. Клас осіб представлений у неокласиків назвами узагальнено-реальних персонажів або конкретних осіб (*анальфабет, аспанфут, архітектори-нездари, гермокопиди, гімнограф, деструктор, панфут,*

панфутурист, спец, футурист), назвами представників свого кола (*неокласик, бібліофаги, патріарх-шляхолог, шляхолог*), назвами власне художніх персонажів (*бейнамази, вістяр, гострозір, грабівник, дуки-срібляники, зброєвладця, зіздознавець, пиворіз, робфаківець* та багато інших – усього неологізмів на позначення осіб знаходимо до 65).

Інший ряд предметних номінацій представлений назвами серед таких тематичних груп: витвори людської діяльності, артефакти в широкому розумінні (*антена, бабуся-хата, бабуся-школа, бетон, дивокорабель, золоторуно, ногавиця, стовпи-дроти, храм-мавзолей*), тваринний світ (*велетень-бронтозавр, відгулень-кінь, дивогляд, павук-сивак, повзун*), рослинний світ (*берізки-сироти, бильник, буйноквіти, велетень-сосна, квітки-пелюстки, павіття, сльози-квітки, чаротрута*), соматизми (*війниця, віяло-хвіст, іскри-очі, копит – копито*), стихійні явища (*блискавка-змія, блискавка-порив, блискавка-шабля, борвій, весновій, вітри-піддувала, вітри-сторожі, голос-ураган, гримій, дощі-потоки, метелиця-кура, нахаба-вітер, павідь, перелети-громи, прокляття-блискавка, сніжниця*), природа, її стани (*велетень-розмай – про сад, дзеркало-ставок, жариво – про небо, живло, змрок, зорецвіт – про небо, зорина, зорі-вербени, крила-хмари, місяць-білоріг, місяць-гостонько, місяць-недобір, місяць-срібноріг, нерість, острів-колиска, островки-копиці, похолодь, праосінь, пратиша, провесна-весна, розталь, світ-сонце, сонце-велетень, срібло-вода, студінь, хмара-туман, хмари-острови, хмари-шати*), кольори (*багр, прозолота, прозолоть, фіолет, червінь*), звуки (*безгоміння, лунання, стрілиці – лункі звуки*), простір (*безбережжя, безмір*), час (*безвік, вічниця*).

Подібна класифікація доповнюється також класифікаціями прикметниково-атрибутивних та дієслівно-процесуальних номінацій: виміри, кольори, запахи, звуки, фізичний і психічний стани, інтенсивність прояву тощо. Головна ж мета окресленої класифікації полягає в тому, що вона ілюструє важливу особливість: змістово-тематичні блоки виявляють певну структуру образного світу неокласиків, його організації.

Водночас окреслення можливих класифікацій виводить дослідження від словоцентричного розгляду неологізмів до текстоцентричних аспектів їх функціонування. Почасті такі аспекти вже проглядаються у попередньому тексті дисертації, коли з'ясовувалися риси семанти-

чної неології, її мотивація та ін. – узагальнення тут можливі тільки з урахуванням текстового корпусу, де виявляються семантико-парадигматичні зв'язки відповідних слів.

По суті це є об'єктивним критерієм, який дозволяє підійти до функціональних характеристик неокласичної неології. Практично, однак, постає досить складне завдання щодо логічної експлікації інтуїтивно відчутних для дослідника особливостей побудови авторського тексту. Адже текст, як вже зазначалося, – явище багатомірне, багатовимірне, з безкінечною кількістю зв'язків між елементами на горизонтальному рівні (тобто рівні послідовного розгортання тексту) та у вертикальних проєкціях (тобто рівні смислових зв'язків дистантно – і досить далеко як у тексті, так і в реальному часі написання творів – розташованих елементів). Із численних можливих варіантів теоретичного осмислення цього художнього розмаїття в даному випадку доцільно, на наш погляд, розглянути неологізми у такий спосіб. По-перше, поруч із неологізмами в текстах функціонують звичайні слова з тими ж самими коренями, а також слова синонімічного або антонімічного лексичного змісту. Отже, неологізми можна розглянути в аспекті цих зв'язків. По-друге, неологізми мають найближче синтагматичне оточення, тобто найближчі семантично і граматично пов'язані з ними слова. Тому цікаво розглянути також і такі слова в їх функціональній ролі щодо дискурсивного текстотворення. У поєднанні з уже проведеним вище мотиваційним аналізом це дозволить обґрунтувати лінгвістичний статус неологізмів у неокласичному тексті.

Власне, природна сутність естетики слова, генетика художнього мислення звернені до образності, якщо, зрозуміло, не йдеться про її неусвідомлене ігнорування чи поверхову реконструкцію в авторському письмі. Більш точною, як на наш погляд, є увага до внутрішньої мотивації вибору (свідомого чи підсвідомого) слова, образної моделі, структури фрази, типу звукопису та інших складників системності тексту, що дозволяють ідентифікувати ідіостилістичну картину світу. Тому, очевидно, лінгвістична мотивація мовної свідомості можлива лише за умов звернення до тексту як до певної художньо-словесної світобудови, пов'язаної з реальною дійсністю дискурсивними вимірами, відображеними в колективному ідіолекті неокласиків, а дослідницька аргументація значною мірою залежить від

методології аналізу, від комплексу дослідницьких настанов і завдань, що артикуються цією методологією.

¹Степанов Ю.С. В трехмерном пространстве языка: Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства. – М., 1985. – С. 196; ²Текст: Узоры ковра: Науч. метод. Семинар "ТЕХТУС". – Ставрополь, 1999. – Вып. 4, ч. 2; ³Ахманова О.С., Гюббенет И.В. "Вертикальный контекст" как филологическая проблема // Вопросы языкознания. – 1977. – № 3; ⁴Демьянков В.З. Семантические роли и образы языка // Язык о языке. – М., 2000; ⁵Потебня О.О. Эстетика і поетика слова. – К., 1985. – С. 24; ⁶Виноградов В.В. Проблемы русской стилистики. – М., 1981; ⁷Винокур Г.О. О языке художественной литературы. – М., 1991; ⁸Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. – М., 1996; ⁹Шевченко Л.І. Интеллектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу. – К., 2001; ¹⁰Кун Т. Структура научных революций. – М., 1977. – С.3; ¹¹Кбрякова Е.С. Типы языковых значений: Семантика производного слова. – М., 1981; ¹²Там само; ¹³Там само; ¹⁴Там само; ¹⁵Арутюнова Н.Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. – М., 1990. – С. 136 – 137; ¹⁶Клен Ю. Выбранные. – К., 1991. – С. 32; ¹⁷Там само; ¹⁸Там само; ¹⁹Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. – М., 1998. – С. 42, 72; ²⁰Клен Ю. Знач. праця. – С. 56; ²¹Филипович П. Поезії. – К., 1989. – С. 133; ²²Там само. – С. 74, 140, 155; ²³Клен Ю. Знач. праця. – С. 182; ²⁴Там само. – С. 216; ²⁵Там само. – С. 220 – 221.

М.Л. Штельмах, асп.

ДІАЛОГІЧНА ЄДНІСТЬ ЗАПИТАНЬ І ВІДПОВІДЕЙ ЗА УМОВ МАС-МЕДІЙНОГО ІНТЕРВ'Ю. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Статтю присвячено розгляду компонентів діалогічної структури інтерв'ю. Детально проаналізовано систему структурних засобів та мовних чинників, що утворюють механізм діалогічної єдності, а також специфіку відношень комунікантів та рівень прагматичного спрямування реплік діалогу в даному жанрі.

The article is devoted to the problem of the components of the dialogical structure of the interview. The system of the structural means and linguistic factors which make the mechanism of the dialogic unity is analyzed in the details. The specific features of the relations between communicators and the level of the pragmatic purpose of the dialogic replies are also examined in this article.